

СУДОВІ ЕКСПЕРТИ З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: СУТНІСНИЙ ТА ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Кадала В.В.

*кандидат юридичних наук, доцент
завідувач кафедри цивільного та господарського права
kadala@i.ua*

*Криворізький навчально – науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кривий Ріг, Україна*

Питання інтелектуальної власності було і залишається учасником наукових дискусій, законотворців, політиків та експертів, котрі займаються оцінкою прийнятих рішень. Проте на жаль проблематичність зазначеної сфери дослідження залишається на достатньо високому рівні. В окремих випадках законодавчі регулятори не мають деталізованого окреслення стосовно вирішення поставленого питання. Виникає необхідність звернення до судових експертів з метою отримання необхідного рішення.

Серед науковців, які присвятили свої праці питанням правового аспекту інтелектуальної власності доцільно відзначити монографічні дослідження У.Б. Андрусів [1], Ю.Л. Бошицького та Я.Г. Вороніна [2], Ю.Л. Бошицького та М.М. Яшарова [3], В.В. Колесніченко [4], М.Ю. Потоцького [5] та інших. У своїх наукових розробках автори розкривають різні аспекти правових сегментів операцій з інтелектуальною власністю, проте діяльність судових експертів висвітлено обмежено.

На даний час в Україні судові експерти, котрі займаються питаннями інтелектуальної власності використовують різні положення законодавчих актів у залежності від ситуації, яка підлягає вирішенню. Перш ніж розкрити організаційно-правові сегменти призначення судових експертів з питань інтелектуальної власності, ми вважаємо, варто зупинитися на сутнісній характеристиці поняття «судовий експерт». Фахівці з питань законодавчого регулювання інтелектуальної власності вважають, що найпоширеніше визначення судового експерта витікає з визначення поняття судова експертиза, яке наводиться в Законі України «Про судову експертизу» [6].

Судову експертизу як правову категорію законодавець розкриває наступним чином: дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки,

техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Враховуючи зазначений зміст понятійної категорії «судова експертиза» фахівці пропонують визначати «судового експерта» як особу, що володіє спеціальними знаннями, яку залучають органи досудового розслідування, суд для проведення експертизи. Проведені дослідження показують, що поняття «експерт» визначаються такими правовими регуляторами як Цивільний процесуальний Кодекс України (особа, якій доручено провести дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, що містять інформацію про обставини справи, і дати висновок з питань, які виникають під час розгляду справи і стосуються сфери її спеціальних знань) [7], Кодекс адміністративного судочинства України (особа, яка має необхідні знання та якій доручається дати висновок з питань, що виникають під час розгляду справи і стосуються спеціальних знань цієї особи, шляхом дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, що містять інформацію про обставини у справі [8], а Закон України — Про наукову і науково-технічну експертизу пропонує визначати «експерта» як фізичні особи, які мають високу кваліфікацію, спеціальні знання і безпосередньо здійснюють наукову чи науково-технічну експертизу та несуть персональну відповідальність за достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій відповідно до вимог завдання на проведення експертизи.

Враховуючи предмет дослідження ми пропонуємо розуміти понятійну категорію «судовий експерт з питань інтелектуальної власності» наступним чином: особа, яка має вищу освіту, досвід в сфері судочинства, володіє вмінням використовувати правові інструменти в питаннях інтелектуальної власності та несе персональну відповідальність за прийняте рішення. До складу переваг такої пропозиції пропонуємо віднести: наявність обов'язкових професійних умов для судового експерта, предметне визначення напрямку діяльності судового експерта, обов'язковість персональної відповідальності за прийняте рішення.

Правове забезпечення діяльності судових експертів з питань організації та проведення експертиз та оформлення їх результатів здійснюються у порядку визначеному Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом адміністративного судочинства України, Митним кодексом України, Законами України «Про судову експертизу», «Про виконавче провадження» тощо.

Судовим експертам з питань інтелектуальної власності варто звернути увагу на зміни, які було внесено Наказами Міністерства юстиції № 83/5 від

10.01.2019, № 563/5 від 22.02.2019, № 667/5 від 24.02.2020 до п. 1.8 розділу 1 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень[9]. Внесенні зміни торкнулися самої процедури діяльності судового експерта. Ми вважаємо до їх числа, насамперед, слід віднести:

визначення достатнього обсягу процесуальних прав і обов'язків судового експерта з питань інтелектуальної власності, законодавче врегулювання порядку їх реалізації;

право на експертну ініціативу і межі її здійснення; гарантії незалежності експерта при проведенні експертизи з питань інтелектуальної власності тощо.

За результатами проведених досліджень можна зробити ряд висновків. По-перше, в Україні інститут судових експертів потребує вдосконалення з позиції правових регуляторів шляхом внесення більш предметного визначення осіб, які виконують обов'язки судових експертів у конкретній сфері діяльності. По-друге, з позиції судової експертизи питань інтелектуальної власності пропонуємо категорію «судовий експерт з питань інтелектуальної власності» розуміти як особа, яка має вищу освіту, досвід в сфері судочинства, володіє вмінням використовувати правові інструменти в питаннях інтелектуальної власності та несе персональну відповідальність за прийняте рішення. По-третє, до складу переваг такої пропозиції пропонуємо віднести: наявність обов'язкових професійних умов для судового експерта, предметне визначення напрямку діяльності судового експерта та обов'язковість персональної відповідальності за прийняте рішення.

Список використаних джерел

1. Андрусів У. Б. Правова охорона прав інтелектуальної власності на програми (передачі) організацій мовлення в Україні: монографія. К. : Ліра-К, 2014. 174 с.

2. Бошицький Ю. Л., Воронін Я. Г. Правова охорона винаходів та корисних моделей в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. 339 с.

3. Бошицький Ю. Л., Яшарова М. М. Правове регулювання службового винахідництва: проблеми теорії та практики: монографія. К. : Вид-во Європей. ун-ту, 2012. 259 с.

4. Колесніченко В. В. Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності: теорія і практика: монографія. К.: Логос, 2014. 399 с.

5. Потоцький М. Ю. Господарсько-правовий захист інтелектуальної власності в Україні: монографія .К. : Персонал, 2014. 618 с.

6. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-ХІІ.
[URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12)

7. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

8. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

9. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.